

VAASAN KORKEAKOULU
Rehtori Ilkka Virtanen

Puhe Vaasan Lyseon lukion
Itsenäisyysjuhlassa 2.12.1988

KANSAINVÄLISYYS – TÄMÄN PÄIVÄN ISÄNMAALLISUUTTA

Kansainvälisyys on yksi tämän päivän muotitermeistä. Eikä pelkästään muotitermi, vaan voimalla esiin nouseva tosiasia myös Suomessa. Kansainvälisyydelle – kuten monelle muullekin ilmiölle – ovat kuitenkin ominaista erilaiset suhdanteet. Tämän vuosisadan historiasta esimerkiksi tiedämme, että vuosisadan vaihteessa ja vielä sen jälkeenkin oltiin myös hyvin kansainvälisiä. Näin erityisesti taiteiden alueella: tuon ajan tunnetuimmat taidemaalariimme hakivat tyyliuuntaa ja omakohtaista innostusta Euroopasta, erityisesti Pariisista, ja kirjailijat puhuivat palavasti ”ikkunoiden avaamisesta Eurooppaan”.

Kukoistusta seurasi kuitenkin aallonpohja. Tämä sen jälkeen kun kansainvälisyyttä oli ryhdytty hoitamaan sotilaallisilla keinoin. Koetut kärsimykset johtivat kansakuntien vetäytymiseen kuoriinsa. Ikkunoita ja ovia suljettiin, rajoja vahvistettiin jopa muureja rakentamalla. Yleinen epäluulo ja kyräily vallitsivat kansakuntien välillä. Tuhoisasta aktiivisodasta on siirrytty passiivisen kylmän sodan aikakauteen.

Ajan kulumisen, haavojen umpeutuminen ja yleiselle kehitykselle otolliset vuosikymmenet nostivat kuitenkin kansainvälisyyden uudelleen ajankohtaiseksi. Ja tämä kansainvälisyyden uusin tuleminen on tapahtunut aivan uudella tavalla, se on tullut voimakkaammin kuin koskaan ennen ja se on tullut hyvin laajoja kansalaispiirejä koskettavana.

Kansainvälisyyden voimakkaalle etenemiselle voidaan löytää useitakin eri syitä. Ennen näkemätön tekninen kehitys on tehnyt kansainvälisen kanssakäynnin ja kommunikoinnin entistä helpommaksi ja yksinkertaisemmaksi. Vuorokauden sisällä voidaan siirtyä fyysisesti melkein mistä tahansa maapallon kolkasta mihin tahansa toiseen paikkaan. Radio ja televisio pystyvät lähettämään tärkeät tapahtumat suorina lähetyksinä samanaikaisesti koko maapallolle. Puhelin, telex, telefax ja viimeksi verkostoiksi yhdistetyt tietokoneet mahdollistavat henkilöiden välisen kaksisuuntaisen tosiaikaisen kommunikoinnin heidän asuinpaikastaan riippumatta.

Yksi sekä yksittäisen ihmisen, liikeyrityksen että kansakunnan käyttäytymisen perusominaisuuksista on huoli omasta hyvinvoinnista ja sen kehittymisestä. Taloudellinen hyvinvointi on tässä aina ollut ja on edelleenkin keskeisellä sijalla. Monet jo toteutuneet ja tulevaisuudessa toteutettaviksi päätetyt tapahtumat maailmalla ovat osoittaneet suomalaisellekin yhteiskunnalle ja yritysmaailmalle, että taloudellinen menestyminen ja asemien säilyttäminen edellyttävät jatkossa yhä voimakkaampaa kansainvälistymistä. Euroopan yhdenytymisen ja siihen liittyvä kansainvälisen kaupan esteiden poistaminen, Neuvostoliiton ja sen liittolaisten uusi avoimuuspolitiikka, Kaukoidän maiden talousnousu, jättiläismäisen Kiinan avautuminen myös länsimaille ja monet muut vastaavat tapahtumat tuovat muka-

naan suuren määrän taloudellisia uhkatekijöitä, jos kohta myös uusia mahdollisuuksia. Uhkista selviytyminen ja mahdollisuuksien hyväksi käyttö eivät kuitenkaan onnistu yksinomaan kotimaisin keinoin ja kotoisissa puitteissa. Kansainvälisessä kilpailussa edellytetään kansainvälistä tasoa ja kansainvälisiä taitoja.

Ihmisten liikkuvuuden lisääntyminen ja tiedon välityksen valtava kasvu on kuvaannollisesti kutistanut maapallon. Meille ennen tuntemattomat tai ainakin kaukaisilta tuntuneet asia ovat tulleet lähellemme. Ja näihin asioihin sisältyy viestejä, joihin emme voi olla ottamatta kantaa. Meille osoitetaan, että maailmassa yhä edelleenkin esiintyy suunnatonta kurjuutta ja köyhyyttä, nälkää ja sairautta. Ihmisiä vainotaan poliittisilla, uskonnollisilla tai muilla perusteilla, jne. Emme olisi ihmisiä, elleimme myös näiden inhimillisten ongelmien kohdalla ajattelisi ja toimisi kansainvälisesti, ottaisi osaltamme epäkohdista maailmanlaajuista vastuuta.

Kansainväliset kysymykset tulevat päivittäin tajuntaamme voimallisesti ja leveällä rintamalla. Kansainvälisyys saa myös tyypillisesti yhä uusia muotoja. Otan kaksi esimerkkiä: yritystoiminnan kansainvälistymisen ja korkeakoululaitoksen kansainvälistymisen.

Vielä parikymmentä vuotta sitten yritysten kansainväliset toiminnot rajoittuivat lähes pelkästään ulkomaankaupan harjoittamiseen. Vientiä hoidettiin agenttien tai agentuuriliikkeiden välityksellä. Ulkomaisten myynnin kasvu johti vähitellen tytäryhtiöiden perustamiseen kohdemaahan. Tälle tytäryhtiölle saattoi siirtyä myös tuotannollista toimintaa. Ulkomaisten toiminnan onnistuminen voi edelleen johtaa toiminnan monipuolistumiseen esimerkiksi yritysostojen kautta. Nämä yrityksen ulkomaiset operaatiot – niin kuin termi kuuluu – olivat tehneet siitä aidosti kansainvälisen yrityksen. Suuri osa pörssiyrityistämme samoin kuin monet valtionyritykset ovat nykyään kansainvälisiä yrityksiä tässä sanan laajimmassa merkityksessä.

Myös korkeakoululaitoksessa on kansainvälisyys saamassa uutta merkitystä ja sisältöä. Tämä aihe oli mm. teemana siinä juhlapuheessa, jonka Vaasan Lyseon entinen kasvatti, Opetusministeriön kansliapäällikkö Jaakko Numminen piti kesäkuussa Vaasan korkeakoulun 20-vuotisjuhlassa. Korkeakoulut ovat aina olleet luonteeltaan kansainvälisiä, ehkä kansainvälisimpiä kaikista instituutioista. Korkeakoulujen molemmat perustehtävät, tieteellinen tutkimus ja tutkimustietoon perustuva opetus, edellyttävät tätä välttämättä. Kansainvälisyyden kaikkinaisen voimistumisen ja etenemisen katsotaan nyt kuitenkin vaativan, että kansainvälisyys on tuotava kaikille korkeakouluyhteisön jäsenille omaehtoisen kokemisen tasolle. Ei riitä, että professorit ja muut opettajat tekevät tutkimusmatkoja ulkomaille ja osallistuvat kansainvälisiin konferensseihin, ja että opetuksessa seurataan kansainvälistä kehitystä. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni opiskelija suorittaisi osan opinnoistaan (6 kk – 1 v). jossakin ulkomaisessa korkeakoulussa. Vastavasti suomalaisten korkeakoulujen tulisi ottaa vastaan ulkomaisia opiskelijoita. Ensimmäisiä kansainvälisiä rahoitusjärjestelyjä ollaan luomassa tätä toimintaa varten (Nordplus Pohjoismaissa, Erasmus Euroopan yhteisön puitteissa jne.). Tällä tiellä ollaan vielä aivan alussa, mutta korkeakoulut ovat ottaneet haasteen vastaan.

Hyvä nuoret! Kansainvälistymisen suhteen teidän sukupolvenne on erityisasemassa. Edustamaani sukupolvea edeltävät sukupolvet (alussa mainitsemiani taiteen edustajia ja eräitä muita erityisryhmiä lukuun ottamatta) eivät joutuneet omakohtaisesti paljонkaan tekemi-

siin kansainvälisten asioiden kanssa, kyläyhteisö tai laajimmillaan valtakunnan taso riitti useimmille elämänpiiriksi. Minun sukupolveni on tullut aikuisiässä tekemisiin kansainvälisyyden kanssa; monet työnsä välityksellä, lähes kaikki ainakin matkailun tai tiedonvälityksen muodossa. Teillä sen sijaan on mahdollisuus kasvaa aidosti kansainvälisiksi. Tarttukaa tähän mahdollisuuteen kotona, koulussa, opiskeluaikana, työelämässä, missä ikinä toimittekin. Tulevaisuuden Suomea rakennetaan kansainvälisyyden pelisäännöin. Kasvaka kansainvälisiksi suomalaisiksi.